

گزیده‌هایی از ادبیات و سینمای کلاسیک

www.ketab.ir

گردآوری و ترجمه: جلال رضایی‌زاد

۱۴۰۱

www.ketab.ir

- سرشناسه : رضایی‌راد، جلال، گردآورنده، مترجم
- عنوان و نام پدیدآور : گزیده‌هایی از ادبیات و سینمای کلاسیک / گردآوری و ترجمه جلال رضایی‌راد
- مشخصات نشر : تهران: نشانه، ۱۴۰۰
- مشخصات ظاهری : ۱۴۲ ص، ۱۴/۵ × ۲۱/۵، س. م.
- شابک : 978-622-6674-46-1
- وضعیت فهرست نویسی : فیا
- موضوع : سینما و ادبیات
- Motion pictures and literature
- رده‌بندی کنگره : PN ۱۹۹۵/۳
- رده‌بندی دیویی : ۷۹۱/۴۳
- شماره کتابشناسی ملی : ۸۴۲۸۴۳۳

گزیده‌هایی از ادبیات و سینمای کلاسیک

گردآوری و ترجمه جلال رضایی‌راد

چاپ اول ۱۴۰۱

شمارگان ۳۰۰

طرح جلد مریم ناصحی

صفحه‌آرایی فاطمه بابایی

چاپ و صحافی پردیس دانش

شابک ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۷۴-۴۶-۱

قیمت ۵۷۰۰۰ تومان

میدان هفتم تیر، خیابان بهار شیراز، خیابان سلیمان خاطر، کوی آیرم لویی، پلاک ۸

تلفکس: ۸۸۸۳۵۷۶۷ - همراه: ۰۹۱۲۵۰۳۰۸۶۰

email: nashr.neshaneh@gmail.com shr.neshaneh

حق چاپ و انتشار مخصوص نشر نشانه است.

فهرست

- پیشگفتار مولف ۷
 مردی که می‌خواست سلطان باشد ۱۰
 بر باد رفته ۱۶

سیری در ادبیات کلاسیک

- دن آرام ۲۵
 جاده‌ی تنباکو ۲۷
 روزگار سخت ۳۰
 کشتن مرغ مقلد (مینا) ۳۲
 سماجت تا حد مرگ ۳۸
 مزد ترس ۴۳
 هنرپیشگانی که ابداعاتی در جهان سینما به وجود آوردند ۴۶
 دستا بالا ۵۶
 مد روز (سرقت مسلحانه) ۶۴
 آخرین خنده ۶۹
 یکی از دایناسورهای ما گمشده ۷۸
 موج نو در سینمای فرانسه ۸۲
 تحقیر ۸۵
 سایه‌ها ۸۸
 شین ۹۰
 ماجرای نیمروز ۹۷
 جنگل آسفالت ۱۰۳

پیشگفتار مولف

رابطه‌ی سینما با ادبیات، بدان‌گونه است که سینما باید نوشته‌هایی را که همانا ادبیات است، به تصویر درآورد. نویسندگانی چون بالزاک درآفرینش صحنه‌های داستان آن‌چنان استاد بودند که تصویر نمایشی‌اش در ذهن خواننده‌ی کتاب به‌خودی خود شکل می‌گرفت. کار سینما این است که جزئیات فضای داستانی را به وجه نمایشی به تصویر درآورد. اما زمانی فیلم سینمایی موفق از آب درمی‌آید که به وجه استادانه‌ای از عهده‌ی نمایشی کردن داستان برآید. اگر فیلمی که از ادبیات بهره جسته به اندازه‌ی کتاب و قدری بیشتر بر تماشاچی اثر بگذارد، آن‌صورت، فیلم موفقی است. در این‌جا نقش فیلمنامه‌نویس، صحنه‌پرداز، فیلم‌بردار و از همه بالاتر کارگردان از اهمیت والایی برخوردار است. کارگردان باید تأثیری بالاتر از نویسنده داستان بر جای گذارد تا فیلم موفق گردد و حتی جایزه بگیرد. در این‌جا، کارگردان در مقام نویسنده‌ی تصویری داستان و آفریننده‌ی دوم آن، به‌شمار می‌آید.

در مقایسه‌ی کتاب با سینما، همیشه ادبیات یک سر و گردن بالاتر از فیلم بوده است. تا آن‌جا که من می‌دانم تنها چند مورد استثنایی وجود دارد که فیلم، بهتر از کتاب از آب درآمده و آن فیلم «سرگیجه» ساخته‌ی آلفرد هیچکاک است. این فیلم از روی داستان در زمره‌ی مردگان^۱ اثر دو

1. From amongst the dead

نویسنده فرانسوی به نام‌های پی‌یر بوآلو و توماس ناریساک تهیه شد. با این وصف که هیچکاک با سلیقه‌ی بی‌بدیل خود، پایان داستان را به کلی تغییر داد و به یک ویژگی سینمایی دست یافت که در تاریخ سینما ثبت شده است.

در مورد داستان پیرمرد صد ساله که از پنجره‌ی خانه سالمندان زد به چاک و نابدید شد، اثر نویسنده‌ی سوئدی یوناس یوناسون باید بگویم که فیلم، در مقایسه با آن، کاملاً ناقص و ناشایسته و اسفناک از آب درآمد. در حالی که کتابش شهرت جهانی به دست آورد و بسیار موفق بود.

مورد سومی که باید از آن یاد کرد، فیلم فانتزی «مری پاپینز» است. نویسنده‌ی داستان، خانم پی. ال. تراورس، حاضر نبود از روی داستانش فیلم بسازند و امتیاز آن را به والت دیسنی نمی‌داد، چون معتقد نبود که این داستان فانتزی و خیالی قابل فیلم شدن باشد. اما دیسنی بعد از ده سال تلاش مکرر، او را متقاعد ساخت که داستانش فیلم خوبی از آب درخواهد آمد و همین‌طور هم شد. فیلم توانست کیفیت داستان را به بهترین وجه حفظ کرده و به دریافت پنج اسکار نائل آید.

چگونه داستان در زمره‌ی مردگان، به فیلم سرگیشه تبدیل شد

پی‌یر بوآلو و توماس ناریساک، دو نویسنده فرانسوی، سه سال بعد از پایان جنگ جهانی دوم، در شب اعطای جایزه‌ی ادبی رمان‌های ماجراجویی در پاریس با یکدیگر آشنا شدند و چون وجه مشترکشان رمان‌های جنایی-روانی خارج از نورم و عجیب بود، تصمیم گرفتند مشترکاً داستان بنویسند. تقسیم کارشان بدین صورت بود که بوآلو طرح داستان را می‌نوشت و ناریساک روی کاراکترها کار می‌کرد. آن‌ها با همکاری یکدیگر طرح نویی درآنداختند و داستان‌هایی بغرنج و حیرت‌آور نوشتند که توجه منتقدین ادبی و بخش بزرگی از کتابخوان‌ها و فیلمسازان بزرگ چون هانری ژرژ کلوژ و آلفرد هیچکاک را برانگیخت. از جمله، زنی از دیار نیستی و در زمره‌ی مردگان که از روی دومی فیلمی

حیرت‌انگیز تحت عنوان سرگیجه به کارگردانی آلفرد هیچکاک ساخته شد. آلک کاپل و سمیوئل تیلر با تأثیر گرفتن از داستان بهت‌انگیز آن، سناریوی فیلم را نوشتند و به‌خواست آلفرد هیچکاک سکانس پایانی فیلم را به مراتب بهتر از کتاب اصلی درآوردند. پایان کتاب اصلی، معمولی و کلیشه‌ای است یعنی کاراگاه در گرداب عشق و جنون، زن را که در زمره‌ی مردگان به‌شمار می‌آمد، با دست‌های خود خفه می‌سازد. درحالی‌که پایان فیلم، تماشاچی را بهت‌زده می‌کند و مثل اسمش، سرگیجه‌آور است.

سمت راست پی‌یر بوآلو. وسط آلفرد هیچکاک و
سمت چپ توماس نارسپاک